

Muutama huomautus artikkelista "Kansalaisuus, politiikka ja laillisuus Mäntsälän kapinan jälkeen"

On ihanaa, kun tiede edistyy. Vanhat parat saavat kuulla, kuinka väärässä he ovat olleet. Tunnustankin, etten ole huomannut koko yhdistyslain 4 pykälän uudistusyritystä lainkaan. Ehkä jonkinlaiseksi puolustukseksi voi sanoa, ettei kaikkea voi ottaa mukaan esitykseen, jonka aikajänne on kaksi vuosikymmentä, 1918–1939. Vuodet 1933–1934 näiden kahden vuosikymmenen sisällä toki ansaitsevat oman lähitarkastelunsa, josta Okkoselle ja Laamaselle kiitos.

Parista asiasta rohkenen olla silti eri mieltä. Kirjoittajat eivät erottele maalaisliiton ideologisesti erilaisia siipiä toisistaan. Puolueessa oli vasemmisto- ja oikeistosiivet ja lisäksi edellisiä rajoiltaan epäselvempi ja muuttuva ryhmäkeskusta. Eduskuntaryhmässä oli vuosina 1933–1934 vallassa nimenomaan oikeistosiipi johtajanaan E. M. Tarkkanen. Vasemmistosiipi pääsi valtaan vasta vuoden 1936 eduskuntavaalien jälkeen, jolloin ryhmän puheenjohtajaksi tuli Viljami Kalliokoski. Molemmat siivet olivat jatkuvasti siinä määrin suuria, että ne pyrittiin yleensä ottamaan huomioon, ainakin merkittäviksi arvioiduissa kysymyksissä. Tämä konsensusmukainen päätöksenteonkulttuuri alkoi muuttua vasta jatkosodan loppuvaiheessa, jolloin Urho Kekkonen ryhtyi väkivoimin murtamaan ryhmän enemmistön vastahankaa ulkopoliitikassa.

Maalaisliiton ryhmä suuntautui vuosina 1933–1934 oikeistosiiven dominanssista huolimatta äärioikeistoa vastaan. Tämä näkyi suurin piirtein kaikessa politiikassa. Ryhmän vasemmisto eritoten, mutta myös puheenjohtaja Tarkkanen, liittyivät ILP:hen (Isänmaan ja Laillisuuden Puolesta -järjestö). Se oli salainen, keskustaporvarillinen (ED, ML ja RKP) ja IKL:n vastainen. Tarkoitus oli luoda vastavoima äärioikeiston valtausyrityksille. ILP keräsi tietoa, loi kenttäorganisaation pääasiassa ML:n varaan ja kehitti keskustayhteistyötä.

Niukkanen puolestaan ajoi samaan aikaan puhdistusta suojeluskuntajärjestön johtoon, erityisesti piiriportaaseen. Tämä hanke kuitenkin kaatui presidentti Svinhufvudin vastarintaan. Näin ollen ML:n "yhteistyöstä" äärioikeiston kanssa ei voi juuri puhua: K. A. Lohi ilmaisi 22.2.1934 ryhmässä tämän ytimekkäästi, johon monen oli helppo yhtyä:

(ML:n) Valtuuskunnan kanta on oikea. V. Annalan (IKL) ponsi väkivallan tiellä, (myös) vastaan Sandströmiä. Se ponsi veisi täydelliseen mielivaltaan. Ei yksikään maalaisliittolainen voi Annalan V. pontta äänestää. Olemme laillisessa yhteiskunnassa, joka on ristiriidassa heidän kantansa kanssa. Ei määräävää diktatuuria sentään, Lapuan alkuliike oli oikea, mennyt keinottelijain käsiin.

Alkuperäinen oletukseni oli, että punamultahallituksen esihistoria olisi ollut ML:ssa pitempi ja vankempi. Näin ei kuitenkaan ollut. Yhteistyöaloitteet tulivat lähinnä sosialidemokraateilta. ML:sta onnistuin löytämään vain Einarin Karvetin ja Frans Kivistön artikkelit. Täten jouduin korostamaan tekstissäni vuoden 1936 vaalien merkitystä. Tätä Okkonen ja Laamanen eivät ole suvainneet huomata, vaan katsovat minun sortuneen muiden mukana eheytyšnarratiiviseen liioitteluun. Tämä on ehdottomasti virheellinen tulkinta kirjoittamastani. Muuten olen kyllä sitä mieltä, ettei 1930-luvun jälkipuoliskon kansallisen eheytyprosessin arvoa pidä toisaalta aliarvioida. Se oli talvisodassa erittäin suurimerkityksinen ja muodosti myös jatkossa pohjaa suomalaisten yhteistyölle.

Juhani Mylly on eläkkeellä oleva tutkimusjohtaja ja Turun yliopiston poliittisen historian dosentti.